383

Број 97. У Темишвару, петак 17. (29.) августа 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 пов. биљеговина.
Припослано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

Темишвар 17 августа.

Од неког времена, почео је „државни канцлер" у Београду чешће да занима своју публику, гласовима о оставци његовог кабинета. Пређе је пустио да говоре, па је писмено молио кнеза, да га разреши од министарске одговорности, а сада је, у очи пута у Ниш, заказао својима самсарима, да огласе на све четири стране света, како иде кнезу, да му преда оставку министарства. Ни пређе, ни сада, ми нисмо веровали у збиљу оваких гласова, него смо их сматрали као просте опите Ристићеве мајсторије и лукавства. Ма како да му је тежак положај у данашњем стању ствари у Србији, ма како да су несигурни изгледи на успех у великој скупштини, — опет се г. Јова не радо растаје од власти, и немисли, да озбиља с њоме раскрсти ни онда, када формалну оставку подноси. Српски премијер, покрај све своје вештине у разним струкама интригашке и потваричке политике, пати од једне велике државничке слабости, коју Блунчли назива „властоманија", или страсна љубав к власти. Та је болест тако силовита, да од ње обманута најмудрија глава и заслепи најбистрије око. Политичари, што ту болест болују, прави су мученици, јер тегље јарам власти, докле им грбина не пукне, или докле их други силом не испрегну и пусте на отаву мира и покоја.

Ми верујемо, да је г. Јово, полазећи у Ниш, понео у једном џепу и своју оставку, да је може помолити кнезу, чим се овај усуди, да не прими ма који од његових предлога. Али је врло вероватно, да ће се та оставка вратити у Београд, у оном истом џепу, у коме је у Ниш отишла. Кнез Милан не зове Ристића у Ниш, да га натера на оставку. Таку одважност није он показао ни у једној кабинетској промени, а најмање ће је показати према Ристићу, кога се боји. при свем том што га мрзи. И једном и другом лакше би било, свршити посла поштом или телеграфом, него се излагати непријатностима неискреногa објашњења и узајамних лажних комплимената, што се на растанку чине.

Наши извештачи, не знају да нам кажу, да ли је по жељи Јовиној, или по жељи кнежевој предузето нишко „путешествије". Ако је оно прво, онда је српски премијер отишао у Ниш да утврди свој положај код кнеза и изиште од њега фетву за многе тајне закључке министарства, односно избора и скупштине. Ако ли је сам кнез нашао за добро, да први пут, после разлаза лањске редовне скупштине, позове Јову к себи на диван, онда би то значило, да у Нишу осећају потребу, да у очи избора увере београдског диктатора о својој оданости и послушности и да му обећају своју скромну помоћ, где би му год она нужна била. У једном и другом случају, Ристић ће умети да нишку посету употреби на своју корист и да покаже конзервативцима како су их нишка господа лепо изиграла. Док је год полиција агитирала по земљи за владине кандидате, — српски двор је намерно показивао сваком приликом, да му је мрзак Ристић и његово министарство, и да би му много милији били министри из опозиције. У очи самих избора, тај исти двор позива, или прима посету г. Ристића и удешава с њиме, како да се поступи на великој скупштини, како да се доскочи опозицији, ако би она у већини била.

Наше је уверење вазда било, да се господа опозиционари из конзервативног логора јако варају, оцењујући одношаје Ристићевог кабинета према кнезу, по неким спољним знацима. Између њих било је и биће неког тајног споразума, који опозиција и не слути. Нишка посета још боље ће притврдити те тајне везе и оснажити их новим, заједничким, угодбама, односно избора и скупштине.

Хоће ли то помоћи г. Ристићу, да се провуче кроз тешку ситуацију па великој скупштини? Је ли у Србији дворска помоћ и данас тако значајна и од вредности као што је некада била? — То су питања на која ћемо другом приликом дати одговора.

Али за опозицију у Србији, у погледу њеног држања према двору, нису толико важна горња питања, колико факт: да је она хрђав рачун правила, што је провела неколико месеца у нераду, за то, што је рачунала на известан пад Ристићевог кабинета пре скупштине, или за време њено, пред двором или пред народом.

Два су већ месеца, како се непрестано поговара о оставци данашњег кабинета, а више од пола године, како се прича о некоји размирици између двора и Ристића. Међу тим, то није сметало његовој полицији, да буши и сплеткари по народу и припрема изборно земљиште, а данас видимо, да то не смета ни кнезу Милану да Ристића позива к себи на договор, или, као што ће његови људи рећи, „на измирење", у очи скупштине.

Ристић, ако ништа не добије овим путем, неће ништа ни изгубити. Опозиција пак, гајећи празне наде, изгубила је много, јер су се њени рачуни односно двора показали неистинити, а у народу, остављеном самом себи, поколебало се поверење у интелигенцију, те ће, боимо се, доцне бити свако уверавање о своме патриотизму и слободоумљу.

Но и опет ми велимо: боље икад, него никад. Опозиција, о којој говоримо, могла би барем очувати своју част и углед, када би сада, тако да речемо, у последњем часу, увидела своју заблуду и показала народу, да од његовог поверења, а не само дворског, очекује мандат за образовање будућег министарства.

За опозицију је то данас више питање части и дужности, него питање партајског рачуна и интереса. Јер ако се она до последњег часа буде владала пасивно и плашљиво, не само што неће имати уплива на ток ствари у великој скупштини, па макар се у њој обрела већина владиних противника, него ће и пред судом повеснице бити одговорна, што се у најважнијим и најкритичнијим тренутцима није ставила на чело свога народа и преображајну борбу управљала оним правцем, који је по земљу најкориснији.

Народу у кнежевини Србији, није данас стало само до тога, да види друге људе на влади. Од самих личних промена у министарству, он није до сада видео велике хасне, па за то од њих и неочекује свој спас. Њега треба уверити, да у српској интелигенцији још није изумрла љубав к отачбини, интересовање за опште ствари, искрена оданост законитости и слободи, саучешће у народној беди и готовост да поднесе неке жртве општег добра ради. Другим речима: српска интелигенција мора се постарати да се врати у поверење народа, да се збрати с њиме, пре, него што јој у део падне управа земље. Јер само тако могла би рачунати на искрену и крепку потпору народну, а с тиме и на довољну снагу: да се одржи на власти и послужи својој земљи поштеним и корисним радом, у пркос свима сплеткама и клеветничким мајсторијама својих противника. У поверењу народа, а не у варљивим дворским симпатијама, мора будућа, владајућа странка, имати ослонца, то смо ми више пута на овоме месту казали и ево опет кажемо, у нади, да ће наш пријатељски савет, после нишког састанка и измирења, боље разумети и к срцу примити дотична господа опозиционари, него што су га пре месец дана схватали и следовали му.

Избори још нису оглашени, па и онда кад буду кнежевим указом наређени, проћи ће читав месец дана још до састанка велике скупштине. За опозицију, којој су намењене министарске столице, још није све изгубљено: ако

ПОДЛИСТАК.

ЛУДА.

ПРЕРАЂЕНО ОД **Икн-а**

(3-ги НАСТАВАК).

Г. Јова равнодушно примети, како он не разуме, зашто се лекар срди, и како он не увиђа зашто као гостионичар неби узимао и 65 процента ако може, који добро паметно чини, када продаје хрђаво вино, само кад га купују.

Том наравственом приметбом завршио се наш доручак.

III.

Ја сам се болеснику још одмах с почетка задивио својој независности његовога болеснога мозга. Он је свакако био „сломијен" и ма да ме лекар уверавао, да никада није трпео никакву већу несрећу, нити је претрпео какве јаче протресе, ја сам опет слабо веровао у психологију мога доброга познаника.

Ми смо отишли заједно у Ђенову и настанилисмо се у једноме дворцу, кога је наш грађански век понизио на степен гостионице. Г. Јова није показивао да се особито интересује када сам говорио, као год што није издавао, да су му моје речи непријатне. С лекаром се он вечно свађао.

Када га је савлађивала хипокондрија он је одлазио, забравио би се у својој одаји, ретко би онда излазио, био је жуто-блед, дрктао је као у грозници, а кад што су му очи изгледале као исплакане. Лекар се побојавао за његов живот, предузимао је глупе мере осторожности, уклањао је ножеве и пиштоље, мучио је болесника са којекаквим лекаријама, које узбуђење убијају, купао га у млакој води са миришљавом тровом и т. д. Болесник је био послушан и вршио је налоге лекарске ако ће бити и срдито мало, копрцајући се противу свега а све опет испуњавајући, као какво мазно дете.

Кад је био добро расположен, он је био благ, мало је говорио, али се у мах речи његове развијале из убаха у дивне мислене изразе, прекидане вазда спазматичким смејањем и нервним гушењем, а онда се пресецале у пола, престајале су, остављајући оног, који их слуша у мучном расположењу. Његове чудноватe парадоксалне досетке, чиниле су њему тако обичне и лаке као таблица множења. Његови су назори били заиста ваљани и доследни оним одвољним начелима, које је он узимао за основу.

Он је много знао, али ауторитети на њ нису имали никакога уплива. То је јако жалостило ученога лекара, који се позивао као на нешто необориво на Кивија и Хумболта.

— А што бих ја — говорио је г. Јова — мислио баш тако, као што је мислио Хумболт. Он је паметан човек био, много је путовао. Интересантно је знати, шта је он видио и шта он мисли. Али мене то не везује, да и ја мислим, као он. Хумболт је носио плави фрак — треба ли зато да носим и ја плави фрак? А видите ли, ви тако Мојсију не верујете.

— А знате ли ви — рећи ће увређени доктор, обраћајући се мени, — да г. Јова не увиђа разлике међу религијом и науком? Шта ће те ту рећи?

— Разлике и нема — рече г. Јова тврдо — сем то, што оне једно и исто говоре на два различита наречија.

— И још то, што је једна основана на чудесима, а друга на разуму; једна хоће веру, а друга знања.

— Чуда су и код једне и код друге. Само што религија полази од чудеса, а наука води к њима. Религија искрено каже, да памећу појмити нећеш, а има, вели, друга памет, која је много паметнија, и она каже ово и ово. А наука обмањује, уображавајући, да појми како шта бива... У суми и једна и друга доказују једно: да човек није способан да зна све, већ да само које шта које како разуме. То људи неће да признаду, и по слабости својој, они верују, једни Мојсију, други Кивију. Ко ми зна ту рећи, ко има право? Један ми казује, како је бог створио зверове и биље, а други, како их је створила животна снага. Противност није између знања и откровења у самој ствари, већ између сумње и примања на веру.

— Јест; али што ћу ја примати на веру какве било патолошке истине, када истине могу разумом да изводим из закона организма?

— Свакако не би ни нужно било, али ето ни ви не знате, нити ико други зна те законе, и стога хоћешнећеш мораш да верујеш и да тувиш.

Није било на свету неспособнијега човека да располаже овога чудноватога човека од лекара. Лекар није био глуп и припадао је оним светлим, практичким умовима, који даље од обичних категорија и опште усво-

1) одмах настане, да своју странку у ред доведе и упути је да се одважно баци на страну народа противу полицајске агитације и потпомогне избор опозицијоних кандидата; 2) ако остави на страну све будаласте разлике и заћевице међу њоме и осталим опозицијоним групама, па се с њима сложи на једном програму рада; 3) ако тај програм рада буде чист, јасан, без икаквих задњих мисли, с тенденцијом, да подмири највећи део народних тежња и потреба.

На овај начин био би сигурнији успех опозиције на изборима, а што је најглавније скупштинска већина знала би с киме јој се ваља држати и по каквом плану радити.

Тада би узалудне биле Ристићеве посете и објашњења у Нишу, па ма их сваке недеље по једанпут чинио!

Српско учитељство и „Застава“.

Од неког доба примећава се, да је „Застава“ свом снагом наперила заоштрену стрелу против српског учитељства, с тога, што се хоће на неким местима, да се учитељи истакну за посланичке кандидате за предстојећи српско-народни црквени сабор. Као што смо се могли уверити у 118 и 119 бр. „Заставе“, где уредник њен разлаже свом својом мудрошћу, како се наши учетељи неће држати народне странке — а да које? — и да наше учитељство мисли као сталеж ступити у опреку према народним кандидатима, те вели, да ће и они од своје стране морати своје становиште и према такој појави достојну осуду, а у појединим случајевима и достојну оцену исказати. — Ово „Застава“ вели у свом 118 бр. где је хтела само да предуготови публику са већ изфабрицираним чланком: „Српским Учитељима“ који је већ био спремљен за идући број. Укратко ћу и са овим чланком да упознам п. публику овог листа, како би непристрастно судити могла; а потом ћу да узмем учитељство наше у одбрану, пошто је нападнуто просто без икаквог разлога и по бесу уредника „Заставе“. — Одма у почетку овога чланка опет се каже, да су српски учитељи намерни, да стану у опреку према народној странци, а по томе и кандидатима исте странке, и вели се, да је та струја маха узела, — у шта се „Застава“ још већма уверила кад јој је дошла до руке „нека врста окружнице“ на српске учитеље, коју су управили сентомашки српски учитељи. Сад „Застава“ на основу те окружнице, пошто је неколико ставова извадила и читава разглаголствија развела и то противу **целог учитељства**: како је та појава кадра ожалостити свако родољубиво срце српско и како та појава — кортешовање, да буду неки учитељи изабрани за посланике, и појава сентомашке окружнице **„црта ниски ступањ моралног појимања у нашег учитељства“**. Није ли то дрскост? — Затим претреса назив, којим су сентомашки учитељи дегредовали (!) српско-народни црквени сабор на црквено школски сабор, и тврди, да „би они (учитељи) тобож као неки сталеж у сабору места ухватили“ (!). Након свега тога изалази уредник с фарбом на среду, због чега се и знојио пишући оне чланке против српског учитељства, па вели, да су они — учитељи — социјалисте и комунисте, и чуди се, како се не стиди учитељство изаћи на свет са тежњама, које проистичу из социјализма и комунизма?

И напослетку спомиње личности као н. пр. Вараћанина, да се испред њега — једног учитеља — мора г. Сабовљевић повући. — И сад свој сјајни (?) чланак завршује тим, како „питање школе српске није питање о неком унутарњем преображају школском, како то приповедници учитељски трубе, него да је то питање у данашњим приликама нашим поглавито — политично питање.“

Ова два чланка „Заставе“ сваког учитеља морају немило да дирну, јер су основана на опадању и неистини, а да је то тако ево ћу и да докажем сваки немио убодац посебце.

Каже се, да су српски учитељи против народне странке. Ја велим, да то није истина, него је просто потварање само да учитеље не бирају. Учитељи су увек били пријатељи народне странке, а то зна и сам г. уредник „Заставин“, јер кад год је што требало да се ради за народну странку, прво се позивало и апелирало на учитељство, и њему на срце мећало, јер су уверени били, да им је оно највећи и најискренији пријатељ. А сад „Застава“ доказује с тим да нису, јер вели, да су сви учитељи социјалисте-комунисте. Ја се морам да чудим „Застави“ да она таким подлим начином опада — или хоће да с тим денунцира — српско учитељство, и то чини она, која каже, да је народна странка — „Застава“, учитељима углед подигла, па сада ради своје неке намере силом их тера у социјалисте Ако је који од учитеља и социјалиста, зар су онда сви учитељи социјалисте? По томе тврђењу „Застава“ онда непознаје добро наше учитељство. Ми се чудимо, да се „Застава“ и усудила на основу неких социјалиста — ако их и има, јер ја незнам да их има — и сентомашке окружнице осуђивати и опадати ево српско учитељство. И сад „Застава“ на основу свог кривог мишлења буни српски народ на наше учитељство, морално их опада и то ју је навело неколико социјалиста и сентомашка окружница; изгледа ли „Застава“ у њима ево српско учитељство? Ја не могу ништа да судим о тој окружници јер је нисам имао при себи, али мећем случај да је од почетка до свршетка без икакве свезе и разлога написана, то само онда може да карактеристише сентомашке учитеље а не све; но да би смо имали о њима чиста појма и непристрастна суђења, требала ју је „Застава“ целу прештампати и онда је осуђивати, а не извадити „којешта“. —

„Застави“ је противно што би учитељи „тобож као неки сталеж места ухватили.“ А ко то хоће? — И управо шта мисли „Застава“ с тим? Та учитељи су ради да буде и између њих који на сабору, који ће — кад буде говора о школи — живо да се заузме за напредак школин и целог српског учитељства, па било то питање у унутрашњем преображају школе српске или политично питање школе; а и друге ствари ће учитељи у интересу народњем потпомагати. Може бити да „Застава“ мисли, да учитељи нису дорасли да своја мнења у погледу школе и други важни ствари на сабору изнашају? Да још нису доста морално изображени или да још немају доста светске изображености за саборницу? Ако тако мисли, онда се нечудим што је пустила она два чланка, које ће сваки учитељ добро да забележи. Али сумњам, да је тако мислила, јер би сама против себе говорила, пошто је више пута извесне особе — учитеље — хвалила и српску младеж препоручивала им ради васпитања. Нешто се другог „Застава“ боји, због чега је она и устала са уводним и то воденим чланцима против учитеља, што би ти учитељи посланици поднашали сабору разне интерпелације у погледу школа што се ово или оно запустило и у занемар д[illegible] што се могло у своје време урадити у интересу школе, а оваком небригом и нерадом неких, преш[illegible] у онаково стање, из каквог сумњам да ће се ик[illegible] вратити. То „Застави“ баш као да неби пало у р[illegible] из узрока, кога ће она најбоље знати.

На послетку, не имајући друга факта, којим[illegible] обори узрујаност учитељску, вели, да се испред „[illegible] учитеља“ мора г. Сабовљевић да повлачи. Ја м[illegible] да г. Сабовљевић кад би имао воље за посланиц[illegible] се он неби баш бојао тог „једног учитеља“. А [illegible] би тај „један учитељ“ знао, да би се он примио [illegible] сланства, ако се тај „један учитељ“ не би дао [illegible] довати, да би тај „један учитељ“ повукао се н[illegible] А на послетку држим, да би г. Сабовљевић као [illegible] припознат човек био и на другом месту, са свим[illegible] познатом месту, изабран, јер с тим би му се баш дока[illegible] да му је цео народ српски захвалан за његово з[illegible] мање на државном сабору а не само кикинђани. [illegible] томе би г. Вараћанин био за Кикинду истакнут, а [illegible] гледати да се и изабере. Али по „Застави“, пошт[illegible] сви учитељи социјалисте, то би морао бити ваљ[illegible] он; но ту би се јако преварила.

Ја држим, да је поступак „Заставе“ у она два чл[illegible] неоправдан, и желити је покрај свега тога, да се [illegible] тељи свом снагом заузму и пораде, да бар 5—6 [illegible] теља буду у сабору, који ће најбоље интересе ш[illegible] и учитељства заступати. — Кад могу бити свешт[illegible] у колко већем броју заступљени и то само као чл[illegible] цркве, а зашто да неби учитељи могли, који су [illegible] нови и цркве и школе. А они ће тако исто з[illegible] заступати као чланови народа свога и народне [illegible] ресе, па може бити и боље, но што их „Застава“ [illegible] без Милетића заступа.

Један српско-народни учит[illegible]

Матија Бан има реч!

(Свршетак.)

Браћо срби и хрвати, не замерите ми слободи говора: не тражим популарности ни у једних ни у других, а[illegible] једне и друге једнако љубим, јер љубим заједничку н[illegible] ствар. Заједница српско-хрватска на правици основана, [illegible] је и дело целога мога јавнога живота, и нико ми не м[illegible] прибацити да сам икад за једне на штету других био [illegible] стран. Увек сам тражио ту заједницу само у равнотежи [illegible] тереса, као што досљедно тому великому и поштеному н[illegible] још и сад тражим међу источним народима. Прва моја [illegible] кламација на угарске србе, кад су ме у години 1848 дога[illegible] погнали на политичко поље, гласила је за подизање воје[illegible] вине српске, и њен савез са хрватском; а друга штам[illegible] одмах за тим у Задру гласила је за придружење Далма[illegible] Хрватској. За то придружење ја сам први у Далмацији к[illegible] изјава од тамошњих општина, и предао их пок. бану Јел[illegible] чићу. А у томе послу онда су ми скоро искључиво пом[illegible] далматински срби. И у 1860 години обишао сам наше [illegible] јеве, те на истој идеји радио. Са мном су радили и [illegible] хрватски прваци. Али од онога племенитога и здравим по[illegible] тичким разумом обдаренога нараштаја мало их остаје. М[illegible] је нараштај дошао, па шта урадио? у 1848 години срби [illegible] хрвати тукли смо се заједнички с Мађарима за одржање с[illegible] политичкога бића и монархије, па смо и себе и монарх[illegible] очували; а сада скоро смо готови да се тучемо међу собо[illegible]

јеног мишлења не само да не иду, већ и не могу ићи. Он се дивио, како се мени кад што могле допадати речи болесникове и како сам му могао држати страну. Ја сам га тешио речима: па знате „тешко своме без својега“.

— Али нама су опет — говорио је лекар — неки закони организма познати.

— Који то, на прилику?

— Па зар је један — ја незнам — али да далеко не идем, ево вам један општи закон: све што се родило мора умрети.

— А што баш да мора? — питао је г. Јова. — Каква је то дужност умрети? А то није закон, то је само факт. Унутрашња нужност није смрт. И мислите ли ви, да медицина неће доћи дотле, да продржава живот до бесконачности?

На ово питање и ја, грешник, погледах на њ готово истим очима као и лекар.

— Ја сам наилазио — узев реч ја, — на многе људе, који вероваше и невероваше у бесмртност душе, али ви сте први, који не верујете у смртност тела.

— Како не верујем? Ја то нисам казао. — Ја само не видим никакве озбиљне нужности у смрти. Живити, значи јести околно. Ако храна одржава химиски процес, живот ће се и продужавати. Ако храна буде сметала костима, да коштуњаве, хрскавици, да се претвара у кост, крви, да постаје гушћа или жућа, по потреби, онда нашто умирање? Што се роди ваља да живи. Оно умире не с тога, што се родило, већ стога, што му храна није годила. Може ли се изводити из тога, што смо ми хрђави кувари, да се смрт не може одложити на бесконачно време? Шта је живот који се гаси?

— Кад вас човек слуша, рекао би, баш је тако — рече лекар. Али шта ће онда бити, ако медецина успе толико, да могадне људе лечити од смрти? А планета, која по вашем мишлењу хрђа и мора умрети? Чудноват ће то посао бита, када дође, да се селити морамо на месец, или право на Даницу.

То питање збуни мало г. Јову. Он се замисли, прође по одаји а онда с изразом онога човека, који је нашао шта је тражио, одговори:

— Кад се добро узме, болест није тако дубока, ја сам се може бити преварио. Пре свега, већ је и то добро, што је болест специјална — само је човечанство њом заражено. Али ни сво човечанство није болесно. То је местна болест, ендемична је само у Европи. Као год што се холера распростире са обале Инда, чума с обале Нила, жута грозница с ушћа реке Мисисипи, тако се исто распростире болест историскога развића из Европе. Чим људи стану ногом на ту проклету земљу, одмах им се мозак окужи том болешћу. За пример вам могу послужити пелазги, грци па све остало до нашега доба. Енглеска је разнела заразу по целоме свету. Шта више, Аустралија, копно врло несрећно и незгодно, па ни њега не остављају на миру. У Африци европљани не могу да живе; али се они населили по обалама њеним. — Ето вам за холеру и за чуму наплате. А то већ није зуб за зуб, већ чељуст за зуб.

— Ви тако судите, — рекох му ја шалећиво и узев га за обе руке, — да ме ни мало зачудити неће ако, по повратку у отачбину, постане министар просвете.

— Не ругајте ми се, молим вас, не ругајте ми се — одговори ми г. Јова, с осећањем, — и не издевајте се мојим мислима. И ја сам се издевао Русоу и знам како му је Волтер писао, да је касно учити се ићи четвороношке. Радом тешким и мученичким дошао сам ја дотле, да појмим од куда долази сво зло. — Појмио сам и клонуо сам. Ја ником нисам говорио, ћутао сам, али када патња, када вапај људски постојаше све већа, зло све очевидније, онда више нисам хтео истину да тајим. Ми смо пропали људи, ми смо жртве векови заблуде и испаштамо за грехове наших праотаца. Г[illegible] да се лечимо! Будућа ће се колена, може бити, о[illegible] стити.

— И тако дакле, човек ће почети да се опорав[illegible] онда, кад у место напред људи пођу у назад, у цел[illegible] да по времену стану у ред орангутана, — рече лекар, палећи нову цигару.

— Приближити се животињи не смета много посл[illegible] недаћних покушаја да постанемо анђели. Сви су зв[illegible] рови побележени према средини, у којој морају живити. Премештаји су били вазда убитачни. Речна је вода за нас пријатнија и чистија од морске, а пустите у ну[illegible] каквог морског мекушца — он ће угинути. Човек ни[illegible] никако тако богато одарен од природе, као што мисли. Болесно развиће његових живаца и мозга заноси га у живот, њему не приличан, виши. У њему он гине, вен[illegible] мучи се.

(Наставиће се)

е и себе упропастимо и монархију у незгоду доведемо! Они који су криви том ужасном обрту велику су одговорност пред народом и историјом на себе узели. Па каква се сретства употребљавају? У земљи где два племена живу, и коју само може у свези држати историјско право, истиче се од слабијега племена етнографско начело, егемонија над племеном далеко многобројнијим и распрострнутим! У земљи једнако подељеној у црквеном погледу, истиче се религиозни антагонизам, фанатичност, и то од племена које себе држи за напреднијег у просвети, а у пуном 19-м веку! Таким натражњачим, убилачким средствима не дижу се државе у наше доба, него се руше. Зар сада егемоније могу мирно опстати? Зар је икад фанатизам што добро и стално подигао? Па кад се опази да то доиста не иде, онда се још и мрске а не основане денунцијације зову помоћ, онда се јавно вели да су **срби у Краљевини свагда готови за плесати на гробу троједне краљевине јер заведени српском пропагандом из Београда, теже за Србијом!** То се чинило ових дана у „Обзору,“ који за то криви српске попове и учитеље. Јасно је нашто се циља; цел не одликује се мудрошћу, инсинуација, па се о њој најближе изразимо, безсавесна је. Каква се пропаганда из Србије води још од пре рата српско-хрватско-мађарскога па све до данас, то сам већ казао, то показује и дух овога дописа, а најбоље ће осветити овај извод из званичног извештаја, који сам приликом моје мисије у Карловце, Загреб и на Цетиње у год. 1848 послао сам из Загреба пок. генералу Книћанину. Он гласи од речи до речи овако:

„Кад смо ја и г. Гај све удесили, овај ме одведе бану Јелачићу. Бан ме врло лепо прими, упита шта мисли српски кнез о садашњим изненадним догађајима, и шта намерава Србија да ради. Ја му одговорим, да је сва будућност Србије на балканском полуострву, а догађаји у Аустрији да се јесмо посредно тичу. Кнезу је много стало до тога, да мађари не погазе троједну краљевину, јер би тад и Србија дошла у опасност, па је за то наумио употребити сав свој уплив код Срба у овој краљевини као и у Угарској да скоче на обрану заједно са хрватима, ако би мађари на њих ударили, и против царскога престола штогод предузимали. — Бан ми на то стисне срдачно руку и одговори: господине, ви сте ми добар посредник: политика је кнежева према околностима спасоносна за наш народ. Ја још незнам докле ће мађари ићи; али мрка сила хрђава прилика, па се бојим да не дође до сукоба између нас и њих. У томе случају ваља нам се на царски дом склонити, јер то је дужност моја, а и сами немамо довољно средстава, па ћемо лакше и на се повући за барјаком легитимности. — Ја му на то одговорим: Србија и Хрватска у намерама су као и у сретствима потпуно сложне, а о томе ће Вашу Преузвишеност још боље уверити писмо г. митрополита Рајачића, које имају част изручити вам. Из њега ћете уредети, да се из Србије ради на уједињену свију делова троједне краљевине, и на савезу угарских србаља с њоме; а ако би до рата дошло, Србија обећава оружану помоћ уз неке услове, које би Ваша преузвишеност имала да уважи. — Бан отвори митрополитово писмо, и прочитавши га весело рече ми: а ма ово је красно. Ја ћу одмах послати моје одасланике г. митрополиту у Карловцима, и светлому кнезу у Београду; само изволите ми казати о којима сте напоменули. — Ја му то пружим писмо г. Гарашанина. Бан га прочита, дубоко се за мисли, па рече: овде се предвиђају неке евентуалности у Турској. Далеко од тога да би им био противан, ја сам им наклоњен душом и срцем. Али кад би те евентуалности сада наступиле, сувише би се општи положај заплео, па мислим да би згодније било чекати док не будемо најпре сасвим на чисто са мађарима. — Тако се у Београду мисли, одговорим; па то ни мало не смета, да се већ сада споразумемо бар у главним тачкама. — Против тога немам ништа, рече он па ће се моји одасланици и о томе споразумети у Београду. — Још смо се разговарали о моме даљем путовању по Далмацији и у Црну Гору, о спремању мађара, и светској кризи и остали, па смо се најљубазније разишли“. —

Ево каква се пропаганда и онда и свагда из Србије водила. Али шта може сада наш помирљиви глас код србаља изван Србије, кад се они свакидашњим непријатељским чинима, па већ и лажним денунцијама изазивљу и раздражују? Грех онима који то мрско дело чине! а ми с пута умерености, који смо могли најлакше и с великом нечијом штетом напустити, нећемо ипак без крајње невоље свринути као што не свриче и дубровачки „Слозинац“ који честито паставља стару дубровачку **политику посредовања међу браћом словенском**, политику, који ће сваки разумни нашинац као патриотичнију поздравити. —

Разговор с графом Андрашијем.

Један од уредника бечкога листа „Tagblatt“ био у ових последњих дана примљен на аудијенцији код графа Андрашија. Из извештаја о разговору између графа и тога уредника вадимо ово:

Граф Андраши рече о своме одступању: „Ја се повлачим у приватан живот и не тражим никаквог посланичког места, ни пензије. Моја оставка дакле неће државу коштати. Ви сте чули“ продужи даље министар, „да дознате о узроку те оставке, а ја се чудити морам, да штампа у том погледу није знала оно што је у ствари просто и лако да потрефи. Ја већ дванајест година служим, а ако урачуним послове око изравнања са Угарском, онда је већ тринајест година како сам у јавној служби. Који је толико служио има права да пожели одмора себи. — Када сам на изравнању са Угарском радио, онда се о мени говорило, да сам Угарску продао; данас нико тако што неће смети да каже. Проба сабирања је одузимање. Таква проба постоји и у државним пословима. Нека се сада проба одузимања примени на угарско изравнање, нека се успроба, да се изравнање уништи, тим се нико у Угарској задовољити неће. Када сам у Беч дошао, говорило се о хусарским вентинама, које ћу изводити. Али је држава остала сачувана од сваких покушаја. Аустрија је управљана тако уставно као ма која европска држава и управља се по уставу и данас. На моју источну политику напали су са свију страна, и ако ја друкчије нисам могао радити, ако нисам желео да се Аустрија пореч е. После неколико година, надам се, биће задовољни и са мојом источном политиком.“

Онда се граф Андраши обрати оном мишљењу које се стало разносити поводом његове оставке. „Рекло се, да се повлачим зато, да избегнем парламентарну борбу. Тај основ не вреди, и није основан на фактичким одношајима. Ја имам основа веровати, да би ми делегације сада мање тешкоће правиле, но прошле године; олуја је прошла. Ја се не бих повлачио, када би још предстојале какве тешке задаће. Прошле године после конгреса и после свршене окупације ја сам био решен, да захвалим на звању. Али, када се показало, да предстоје мучне парламентарне борбе, ја се реших да останем још. И у конвенцији због новопазарског краја тражили су узрока мојој оставци. Јавно мишљење ће се скоро уверити, колико се оно у пресуди те конвенције преварило. Ја бих као министар радо дочекао прилику, да ту конвенцију браним, и ја верујем, да би у делегацијама 24 сахата довољна била, да се докаже, колико су букачи противу те конвенције на погрешном путу били“.

Онда министар продужи јачим гласом: „Највише ме једило, што се говорило, да сам допао немилости царске. Сво моје осећање буни се противу тога, што се цару тако којешта подмеће. Цар је вазда био уз мене и помагао ме је својим благоволењем вазда, када су сви противу мене били. А сада би да протуре, да је цар ћудљив и да хоће да ме уклони. Ја одлазим противу убеђења царевог, који моју оставку не сматра за корисну и који је само зато на њу пристао, што није хтео на себе одговорност да прими, ако мој даљи останак у звању повуче за собом хрђаве физичке последице по моје здравље. То је била највећа милост која ми се учинити могла, и ја никада престати нећу да благодарим Његовоме Величанству зато. Мени је нужно да се одморим и да будем доколан. Ја одлазим, да живим као слободан човек, да располажем са собом, а на то ја имам права. Није зло да се чује како ништа пријатно није, бити у Аустрији министар“.

Морам вам се овде исповедати. Ви мојој исповести може бити нећете поверовати, али она је сасвим истинита. Ја сам само по дужности примио државну службу и ја писам тако частољубив, да у министарством звању задоволења себи налазим. Мени се десило као оном свештенику, који је, када је хостију узети тео, прогутао једну карташку марку, па онда рекао: ја сам од тела Христова само кост добио. И ја сам од државне службе само косте добио. Власт мене не примамљује. Мене не весели, када су ми предсобија пуна молилаца, већ то ме баш непријатно дира. Ја сам до сада осећао само неалватност власти и сталне жртве, које она тражи. У том одношају, ја сам вазда био налик мрнару, који вечно од морске болести пати.“

(Свршиће се.)

Из **Љубљане** јављају: Словеначки лист „Словенец“, кога уређује посланик на царевинском већу Кљун, ставља као необходне словеначке захтеве: да се у Љубљани подигне словеначка правна академија као припрема за словеначки универзитет; да се словенизирају гимназије у Љубљани, Рудолфсверту и у Цили; да се заведу словеначке паралелне класе гимназијама у Марбургу и Горици; да се ревидира изборни ред за словеначке крајеве.

Из **Беча** се јавља, да ће црногорски кнез Никола стићи тамо 29. августа. Са Цетиња ће се кнез кренути тек 24-ог или 25-ог о. м. Као што смо пређе јавили, кнез ће бити царев гост у Бечу. У пратњи кнежевој биће свакако и аустриски заступник на Цетињу, г. Темел.

Из **Београда** пишу „Пол. Кор.“: 12-ог августа одлази г. Ристић у Ниш услед позива од стране кнеза Милана, да при предстојећој посети кнеза бугарског Александра у Нишу присутан буде. (По другим вестима отишао је Ристић у Ниш, да оставку поднесе. Кнез бугарски ће доћи у Ниш тек почетком септембра месеца, Ристић би онда морао тамо читаве три недеље пробавити — вели „Преса“.) Министар Ристић ће за свога дужег бављења многе важније кнезу ствари на решење поднети, међу којима и попуњење посланичких места у Бечу и Паризу. Данас је отпутовао за Софију нови српски дипломатски агент и генерални конзул у Бугарској, артилериски пуковник Сава Грујић, носећ са собом кредитиву кнеза Милана и велики крст таковскога ордена за кнеза Александра. Српски посланик на рускоме двору, г. Милосав Протић, стигао је јуче из Петрограда овамо, и ићи ће заједно с министром Ристићем у Ниш. Његов долазак из Петрограда овамо доводе у свезу са променом досадашњега руског министра-резидента г. Персијанија на чије ће место, како веле, доћи човек, који је расположенији према Србији. (?) Досадањи италијански дипломатски агент и генерални конзуо, граф Јоанини, који је већ 12 година овде Италију заступао, наименован је за италијанског посланика у Мексику. У Београд ће доћи на његово место као министар-резидент досадашњи заступник Италије на Цетињу, граф Дурандо. Чланови пограничне комисије, који су по потпису детаљних карата престали као такови да важе, баве се још овде, јер су од својих влада упућени да чекају, док се не реши предлог руске владе, пошто се иста комисија може упутити да расправи границу код Арап-Табије. Ти су се изасланици још данас у осталом опростили са министром Ристићем, Мишковићем и овдашњим страним заступницима.

Из **Софије** јављају: Ако ништа не омете, кнез Александар ће поћи 25. о. м. одавде за у Ниш, да посети српскога кнеза. Пређе се мислило, да ће кнез прво отићи у Букурешт, али се сада тај план изменио. Још у септембру, пре но што се кнез Милан у Београд врати, прилика је, да ће повратити нашем кнезу посету и доћи у Софију. Кнеза Александра на путу нико од министара неће пратити.

Из **Битоља** пишу „Българиу“: „Устанка више нема, нема ни грчке ђурунтије, сада се већ грци с турцима мире и брате — лукави с варварима. Јуче се празновао дан рођења султана Хамида, а у вече је било осветлење. Овдашњи гркомани, а највише владика, да покажу да се везују са правоверним мухамеданцима, окитише митрополију с кандилима, а на једној даски написаше златним словима турски и грчки: „Уједињење турско и грчко сила је,“ а с друге стране: „Живио падиша правовераца и цар грчки.“ Када су то гледали турци су се радовали и хвалили су лукаве лисце, који чак тако далеко иду, да говоре и то, како могу примити правоверну, мухамедову веру... А нама је бугарима тешко и чемерно! За нас нема бела дана!.. Убиства, батине, пљачке и грабежи трају непрестано, па сада још морамо да трпимо поред тога и од фанарнотских вукова. Те продате и потурчене душе свима се сплеткама послужише, да нам отму цркву св. Петра, затворише нам школу и изгореше нам и опљачкаше нам иконе, које су имале славенске натписе. Ето шта дочекасмо, и то од кога? Од тих православних хришћана, највећих душмана славенских.

Ми од наше стране честитамо братимлење грка са правоверцима и објављујемо им по данас, ма како да се упињу да угуше бугарски елеменат, то им за руком испасти неће. Бугари ће остати вазда бугари и ма како их гњавили они ће опет победити, а грцима ће остати саме интриге, и подлости.

Данас су дотерали неколико паликара заробљених, који су били у чети вође Катранаки, који у моглениским планинама борави. Њих су одмах у тавницу бацили.

Из **Прилипа** пишу истом листу: Овде је скоро погинуо Иван Марков из села Клетача, када је гонио овце на четири сахата хода од вароши. Убице су њих осморо турака из Јерековаца, које предводи злогласни Шакир-Мустафа. Исти се шетају слободно свуда и не зазиру од власти, које се чине да ништа незнају... Сутра дан ти исти зликовци прођоше поред села Моришева и ухватише двоје браће, те их отераше у планину, а јадном им оцу оправили поруку, да дође и донесе откупа 1500 лира. Несрећник све да респрода једва ће добити 20 лира. — Села су близу Маријевског сва опљачкана од царске војске и башибозука. Сем тога сељаци не смеју да купе летину. Невоља је и сиромаштина грдна!...

Од неког доба разнео се глас, да је Русија од Порте захтевала да што пре оправи једног свога специјалног комисара у **Петроград**, да тамо питање, односно накнаде трошкова руске владе, за издржавање турских заробљеника, расправе.

Из **Берлина** јављају, да је на господину отишао отуд генерал Мантајфел са још четири виша официра, да поздрави рускога цара, који се сада у Варшави налази. Мисија генералова састоји се у томе, да рускога цара уверп о непоколебаном пријатељству берлинскога двора, који у никаквој свези не стоји са праском коју су подигли бисмаркови листови противу Русије.

Из **Атине** јављају: Лист „Етникон Пневма“ мисли, да решење грчкога питања предстоји. Али ако би Турска при тим остала, да се не обзире на пријатељство Грчке, онда Грчка ваља да остави источно питање не решено и да се за сваку прилику припрема, која се на брзо на Истоку јавити мора. Увећавајући своју поморску силу и увев у живот нов закон о војсци, Грчка ће за три године располагати са 60.000 људи редовне војске, па ће у стању бити да радикалније источно питање реши, и онако, како њени интереси захтевају.

Из **Пере** јављају: Турски чиновници у јужној Тесалији и Епиру упућени су, да тамошњим мухамеданским становницима објаве, да им је Порта припремила земљиште у Македонији и Арбанији, на коме се населити могу.

Из **Цариграда** јављају, да су преговори између Турске и Грчке, сада ступили у нову штадију. Турска на тим преговорима даје што мање може, а Грчка гледа да исчупа што је могуће више. Сад се очекује, да ће Сафет-паша још данас (14. о. м.) одговорити грчким опуномоћеницима шта Порта мисли односно основе за преговоре, коју су они предложили. „Пол. Кор.“ јављају, да је Порта склона, да усвоји на берлинском конгресу предузету трасу граничне исправке као основу преговорима, али у исто време да стоји при својим назорима односно характера берлинских протокола који се тичу грчког пограничног питања. Као што се зна, Порта пориче обвезан карактер дотичних протола конгреских. Турским комисарима су за преговоре о грчком питању придодата два генералштабска официра, пуковник Кајрибеј и мајор Рифат-беј, као војнички сусаветници.

СРПСКА ВИША ДЕВОЈАЧКА ШКОЛА У ПАНЧЕВУ.

Народни завод овај за **више** образовање младих Српкиња постоји већ од **пет** година дана. Дојакошњи успеси ученица, које су школу ову свршиле, показали су, да је ово један од најбољих завода српских овакве врсте. С тога се школа ова препоручује нарочито оним родитељима, који су до сада слали кћери своје у стране и туђинске заводе, где су им се деца за свашта друго пре могла спремити, само не за честите и ваљане Српкиње и добре кћери народа свога.

Цео наставни течај у овој школи обузима **четири године** у четири разреда. У први разред се примају оне ученице, које су свршиле четврту класу основне школе, или које су у стању да положе пријемни испит за поменути разред основне школе.

У овој школи између других предмета учи се нарочито **немачки** и мађарски језик, наука о **држању куће**, **музика** и **певање**, а тако исто обраћа се особита пажња на **женске ручне радове**. Поред свега тога учиће се од идуће школ. године и **француски** језик — у приватним часовима.

Оним родитељима са стране, који би вољни били, да даду своје кћери у овај завод, нека је на пријатно знање, да се неколике овдашње **одличне** куће управи пријавиле, које би врло радо под умереним условима једну или две ученице у стан и препитање узеле.

Предавања у овој школи одпочеће 1. септ. т. г. по старом кал.

Све новчане пристојбе за ову школу износе прве године само **седам**, а после сваке године само по **шест** ф. а. вр.

Ко би желео о свему овоме поближа извешћа, нека се изволи обратити на потписану управу, која ће на свако питање брзо и тачно одговорити.

Управа срп. више дев. школе
у Панчеву (Ungarn.)

ДОПИСИ.

Беч 14. августа.

Граф Андраши је отишао у Гаштајн код Бисмарка, па се сада све затајало, као да је радо прислушкивати, шта ће та два крмара међу собом да говоре. Још до јуче су сви листови говорили о заменику Андрашијевом, нагађали су и прорицали и у наточ свему нису могли на ништа да покажу као на свршену одгонетку. Поред гомиле кандидата за канцлерство, као да се ни један неће моћи одржати; а у последњој линији ако граф Андраши и после разгова са Бисмарком остане при својој оставци, у шта се већ многи сумњају, онда „Народни Гласник“ може бити, да је понајбоље погодио, када је Шењеја означио као највероватнијег наследника графу Андрашију.

После кризе у спољашњем министарству, овамо понајвише интересује препирка између руско-немачке штампе. Има их који радосно у томе назиру скорашњи прекид између Русије и Немачке и као обично што бива, они виде у томе неку вајду за Аустрију — разумите добро, за Аустрију, не за Аустро-Угарску. Са Андрашијевом кризом дошло је на ред уверење, да са дуализмом више дуго бити неће, па у наточ уверавању свију посвећених и у пола посвећених листова, то уверење све више корена хвата и све више присталица добија, који су мишљења, да већ и треба једном прекинути са накарадом, која је један део истина дигла на виши ступањ угледа, али је целоме нашкодила. Људи, који овако мисле, хоће чак и то да изнесу, рад оправдања свога, како и сам Андраши с тога одступа, што види, да се с дуализмом ништа паметно учинити не може. Противност интереса двају близанаца вештачких, паралише сваки покушај, да се целина подигне и будућност укупној држави обезбеди са новим крајевима, који би је довели у природан однашај према својој задаћи на Истоку. Шта тај каламбур значи и како се он може довести у свезу са поменутом радошћу због руско-немачке размирице у штампи, — то вам ја као непосвећени политичар не умем казати. Зато је нужно зар имати неки особити мозак, који би у стању био да из нелогичности логичан разлог изведе. Требало би ми неке памети, која би у премештању центра даље на Исток видила нужност, да се пре свега ваља онепријатељити баш с оном државом, која нам у том случају постаје природна савезница. Ја на жалост с тим не располажем, па по нужди хоћу да примим, како је само Бисмарку у руци, да ову државу обезбеди и утврди претворив је у славенску предстражу Немачке противу славенске Русије.

Што се саме руско-немачке размирице тиче, рекох вам, она овде интересује. Берлински се листови просто гутају, а многи наивни покличу од мила, када наилазе у њима опорији какав безобразлук најмљених политичара у Берлину. На срећу, што бечлије слабо разбирају славенске језике, иначе би им многи усклик у грлу заостао. Да видите, како ни руска штампа дужна не остаје, и ако се не диже у високу сферу берлинског безобразлука, навешћу вам овде, шта сам ових дана читао у руском листу „Молва“, једном од умерених руских органа. Она пише.

„Берлински листови мотивирају своју мржњу противу кнеза Горчакова тиме, што су се као одношаји између Русије и Немачке, за време од како је он на влади, погоршали. Шта је то погоршало? Када се од полемике која се завршла међу руским и немачким листовима ради карактеристике аустрахира улога, коју је немачка политика, а нарочито кнез Бисмарк на берлинском конгресу играо, — а од те се полемике мора аустрахирати, пошто она одношаје између немачке и руске владе не тангира — онда остаје само радња немачкога канцлера, која код нас није стекла никакве симпатије. У ту категорију рада пада поглавито његова **вештачка агитација противу Русије за време астраханске чуме** — агитација, која је наш трговачки и земљораднички сталет доштетила са неких 30 до 50 милијуна; онда долази ћеф берлинскога канцлера са његовом жељезничком политиком, која је нашу извозну трговину такође јако оштетила. За поједине мане ђумручке реформе кнеза Бисмарка, које су у опште за Немачку врло благотворне, мора Русија да испашта, а пошто ми притиску из Берлина не подлежемо и наше материјалне интереса рад финансиских и економских заблуда истина великог, али не непогрешног канцлера нећемо да жртвујемо, то немци вичу, да кнез Горчаков одношаје између Русије и Немачке квари. То је заиста сувише! Творцу народне политике, творцу цветања народне производње не допада се народни правац у руској политици. Али шта се Русије тичу његови раздешени живци, шта ли његове погрешке у унутрашњим одношајима? Пријатељство између Русије и Немачке постојало је и пре кнеза Бисмарка, па ће — а ми смо у то уверени — преживети и кнеза Бисмарка. Немачкој је баш управо нужно то пријатељство и ми само, у интересу свога савезника, сажаљевати морамо, што берлинска штампа толико неостварљивих нада полаже на графа Шувалова и неопростљиве нападаје на руску владу у својим ступцима трпи.“

Његово величанство цар сутра ће путовати у Праг. Вели се, да у Праг одлази само рад маневре, на којој ће престолонаследник као самосталан командант учествовати.

Из Босне нам слабо стижу гласови од важности. Ућутали се нешто и са говором о походу у новопазарски крај. Веле, чекају, како ће се аустриско-турска комисија изразити.

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

Беч 16 августа. Јутрос је стигао овамо бивши председник француске републике, Мак-Махон. — Из Гаштајна јављају, да се Андраши чешће састаје с Бисмарком и да врло дуго код њега пробавља.

Беч 16 августа. Енглески листови изводе из састанка Андрашија с Бисмарком нов доказ за пријатељство између Аустро-Угарске и Немачке, које они хвале и уздижу. — У Берлину су стигли велики руски кнежеви Владимир и Алексије и одмах су посетили царску породицу у Потсдаму.

Беч 16 августа. Из Софије јављају, да је влада јавила у Пловдиву, како се турци спремају на устанак после рамазана.

РАЗЛИЧИТО.

△ О госпојини славио је манастир Бездин. Јављају из Арада, да је та манастирска слава дала прилике за тајну конференцију код архимандрита, на којој се вели неким новим кандидатурама. Веле, да је ту некој госпођи стављена у изглед лепа хасна, за коју су они прилично амишни. — Обећао нам се о свему томе шири извештај, па ћемо ми већ у своје време објавити нашим читаоцима.

= Венијамин Калаји некадашњи аустро-угарски конзул у Београду и садашњи члан међународне комисије у Источној Румелији, прошао је овуда у очи госпојине. Он долази из Цариграда и иде за Пешту и Беч.

▱ Одмах по атентату на краља Хумберта у Напуљу обратила се општина вароши Салвије у Јужној Италији, којој је рођен Пасеванте, на краља с молбеницом, да јој дозволи друкчије да се назове. Ових је дана изишао у званичном талијанском листу краљевски указ, који дозвољава поменутој општини, да име вароши предене и да се од сада зове Салвије Луканија. — Чудне глупости те талијанске општине! Како се угледала на неке грађане српске од после 1868-ме године, који су са променом свога презимена хтели да докажу своју оданост према владајућој династији..

≈ До 3-ог августа било је у Мехадију (бањи) уписано присутних гостију 5477.

Уз 7-му свеску „Српске Зоре“ добили смо прилог као писмо, упућено читаоцима тога листа. Ми обраћамо особиту пажњу наших читалаца на то јавно писмо, које гласи од речи до речи овако:

Нашим читаоцима!

Отпочињући трећу четврт, обраћамо се нашим читаоцима и пријатељима српске књижевности, молећи их да пажљиво промотре ове редове.

Свака племенитија мисао, свака жеља што покреће човечанство, сеје се књигом међу народ.

Сваки који хоће и који уме да мисли, ваља да пође позив и важност књижевности, па да је потпомаже, јер поштујући **цркву, школу и књижевност своју**, клањамо се тројству, па ћемо дочекати и спасење.

Поштујући и потпомажући књижевност, испуњавамо прави захтев родољубља, јер књигом, писаном матерњим језиком учимо познавати себе, своје добро и зло.

Тешки су дани настали. Појмимо и пружајмо нашој отаџбини своју књигу, српску књигу; она ће очувати аманет прадедовски и у пркос своје коби, пробити пута бољој будућности нашој. Сабљом се освајају тела, књигом се освајају умови! У књизи је спас који нам вели;

„Ја сам светлост, и ко за мном пође, не ће ходити по тами, него ће имати светлост живота“. Јов. 8. 12.

Ако је и ова српска књига, наша „Српска Зора“, бар неколико одговорила позиву своме, то је ваља потпомоћи и одржати.

Колико су је до сада књижевници потпомагали, о томе може ласно сваки уверити, али да ли су је и остали родољуби потпомагали, о томе ћути наша статистика. Можда ће и она једном проговорити, него се бојимо, да ће бити касно и да ће остати глас „**вапијућег у пустињи**“.

За то и опет велимо: ако је читалачка публика радо, па се овај лист одржи, то треба да се постара, не само да се обезбеди опстанак, него и да га материјално унапреди.

Ми је опет усрдно молимо, за што је лане умољавасмо, а то је, да се живо заузме око листа.

Опстанак и напредак нашега листа зависи једино од наше публике; одржили се, њена ће заслуга бити, а пропадне ли, њезина ће бити срамота.

Лане умолисмо читаоце, да нам сваки од њих набави бар једног новог претплатника, чим би се број наших претплатника умножио баш за толико, колико је нужно, да се листу не само обезбеди опстанак, него да га можемо чак и проширити па и полепшати.

Но како се овом позиву, сем неколико старих пријатеља баш нико одазвао није, то ево понављамо лањску молбу, надајући се у добру вољу наших читалаца и у њихово родољубље!

У Бечу, на преображење 1879.

Уредништво „СРПСКЕ ЗОРЕ“,

Трговина и обртност.

Темишвар 16 августа (Житна радња).

Шеница	73	кил.	тешка	ф.	9·40— 9·60
„	74	„	„	ф.	9·60— 9·85
„	75	„	„	ф.	10·30—10·40
„	76	„	„	ф.	10·50—10·60
„	77	„	„	ф.	10·80—11·—

Раж нова по мет. цен. ф. 6·80—7 — јечам за фабрике шпиритуса ф. 6·—6·50 за пиваре 8·30—8·50 зоб нова мет. цен. ф. 5·25—5·30· кукуруз стари мет. цен. ф. 6·40—6·50, репица стара мет. цен. ф. 9·50—10·— (Све по 100 килограма.

Одговорни уредник **П. Јовановић.** Власник штампарија „Народнога Гласника.“ Штампарија „Народнога Гласника.“